

דורשני השם

מאמדים ופנינים יקרים לשולחן השבת מאת גדולי תורה ודבני ביהמ"ד 'דורשני'
בתוספת דעיונות משיעוריו ותורתו של הגאון הינוקא שליט"א

פרשת לך לך ו"א חשוון תשפ"ג



מאמר הרב

מאת הגאון הרב יחזקאל צמח שליט"א טראשי ביהמ"ד 'דורשני ה'

כניסת יציאת רבינו שבת תם	17:59 17:23	16:32 (כניסת 40 דקי' 16:12)	ירושלים
	17:54 17:19	16:29	תל אביב
	17:55 17:20	16:29	חיפה
	17:58 17:22	16:32	באר שבע

בפתח הגליון

מאת הגאון הרב יעקב ישראל שליט"א

בְּפָרְשֵׁתְנוּ מִתְגַּלֶּה הַקַּב"ה לַיהוּדֵי הָרְאשׁוֹן בְּעוֹלָם, וְהַנְּסִיּוֹן הָרְאשׁוֹן שֶׁהוּא מְקַבֵּל הוּא "לָךְ לָךְ" וּפְרֵשׁ רְש"י "לְהַנְּאִתְךָ וּלְטוֹבָתְךָ... שְׂאֻדִיעַ טְבַעְךָ בְּעוֹלָם". אִם כֵּן לְאַחַר שְׂמוּדִיעַ לוֹ הַקַּב"ה שֶׁהוּא טוֹבְתוֹ וְהַנְּאִתוֹ מִהַ נְסִיּוֹן בְּזָה?

אֲלֵא שֶׁהַנְּסִיּוֹן הֵיךָ הַכְּבוֹד וְהַגְּדֻלַּת שְׂמוֹ בְּעוֹלָם, כִּי הֲלֹא אֲבָרְהָם אָבִינוּ סָלַד וּבָרַח מִן הַכְּבוֹד, וְעָכְשׁוּ מוֹדִיעִים לוֹ שֶׁהַכְּבוֹד הוֹלֵךְ לְרֹדֵף אוֹתוֹ.

מְפָרְסָמֵת אֲמַרְתָּ חֲז"ל "כָּל הַבוֹרַח מִן הַכְּבוֹד הַכְּבוֹד רוֹדֵף אַחֲרָיו" (ערויני ג').

וְלִכְאוּרָה מֵאַחַר וְהוּא אֵינוֹ מְעַנְּן בְּכְבוֹד לָמָּה זֶה רוֹדֵף אַחֲרָיו?

יֵשׁ כְּאֵלוֹ שֶׁבְּאֲמַת רוֹצִים מְאוֹד כְּבוֹד, וּבִתְרוֹ סֶגְלָה הֵם בּוֹרְחִים מִן הַכְּבוֹד בְּתַקְנָה שְׂזָה יִרְדֵּף אוֹתָם...

אֲבָל כָּאֵן מְדַבֵּר הֲלֹא בְּאֲדָם שֶׁבְּאֲמַת בּוֹרַח מִן הַכְּבוֹד! הוּא אֵינוֹ מְעַנְּן בו!

אִז לָמָּה הוּא רוֹדֵף? נִבְּיָן אֵת הַכֵּל בְּנִקְדָּה אַחַת שֶׁרַבְּנוּ שְׂלִיט"א חוֹזֵר עָלֶיהָ רְבוּת.

לָמָּה בְּאֲמַת לְבָרַח מִהַכְּבוֹד? מִהַ בְּעֵינָה בְּזָה? לָמִי זֶה אָמור לְהַפְרִיעַ שְׂאֲדָם מְקַבֵּל כְּבוֹד? הוּא לֹא גוֹנֵב מֵאֵף אֶחָד דָּבָר וְלֹא פּוֹגֵעַ בְּשׁוּם בְּרִיָּה.

אִז זֶהוּ. שְׂזָה כֵּן פּוֹגֵעַ, זֶה כֵּן גּוֹבֵה. גּוֹבֵה מִהַבּוֹרָא!!! הַבּוֹרָא ב"ה הוּא הוּא מְלַךְ הַכְּבוֹד, וְאֲדָם שְׂלוֹקֵחַ אֵת הַכְּבוֹד לְעֲצָמוֹ הָרִי הוּא מִתְלַבֵּשׁ בְּלְבוּשֵׁי הַמְּלָךְ. וְלָכֵן הַכְּבוֹד בּוֹרַח מִמֶּנּוּ, כִּינֵן שֶׁהוּא גוֹנֵב אֵת זֶה לְעֲצָמוֹ וְלֹא מִחֲזִירוֹ לַהֲשִׁי"ת. אִךְ זֶה שְׂבוֹרַח מִן הַכְּבוֹד, כְּלוֹמַר, הוּא לֹא לוֹקֵחַ אֵת הַכְּבוֹד לְעֲצָמוֹ, אֲלֵא מִחֲזִיר הַכֵּל לְבוֹרָא כִּי יוֹדֵעַ שֶׁהֲשִׁי"ת מְלַךְ הַכְּבוֹד, אַחֲרָיו רוֹדֵף הַכְּבוֹד. לֹא כְּדִי לְצַעַר אוֹתוֹ.

אֲלֵא כְּדִי לְהַרְבוֹת אֵת כְּבוֹד ה', כִּי בְּמָה שֶׁהוּא מְקַבֵּל כְּבוֹד גָּדוֹל וְהוּא בּוֹרַח

הַמֶּשֶׁךְ גַּבֵּ הַגְּלִיּוֹן

כאשר יתחזק במחשבותיו שה' קורא לו בכל עת מחדש לשכוח מכל העבר, ולראות עצמו כנוול מחדש, מבלי המחשבות והתפיסות שהיו לו עד כה, ואומר לו ה' יתברך, אם תלך אחרי - תתברך מאיתי בכל מכל כל, "ואעשך לגוי גדול, ואברכך, ואגדלה שמך, והיה ברכה".

סיבת העיכובים, כדי להתחדש בכל פעם

"ויהי רעב בארץ וירד אברם מצרימה", שאחרי שהתחיל מחדש והשיג דביקות באלקים חיים, שוב הגיע לתוך מיצרי היצר הרע, והיה כל זה לטובתו. שבכל פעם מתחיל מחדש, ומזכך מחשבתו ומטהר לבבו בעבודה לשם שמים מזוככת יותר, ואז התורה ועבודת הקודש שלו במעלה לאין ערוך מכל מה שפעל עד כה. כי הערך והיוקר של התורה והעבודה הם כפי שיעור הנקיות שעושה הכל לשמו יתברך. ולפיכך נברא האדם בעולם באופן של נסיונות, בכדי שבכל פעם יתחיל מחדש, ויזכך יותר את כוונתו ורצונו בתורתו ובעבודתו.

מכח ההתחדשות מקבל כח וגבורה וחוזר לימי נעוריו

ובדרך זו מקבל חיות כח וגבורה, לבלי להשאר בתרדמה. וזהו שאמר דוד המלך ע"ה "אל תשליכני לעת זקנה", פירוש, שהיה מתפלל שלא יפול לזקנה, דהיינו לתפיסה מצומצמת שברבות השנים מרגיש שאין לו יכולת לעשות ולפעול כראו, אלא שבכל יום ויום יהיה כמו היום הראשון שעמד על דעתו בעבודת ה', שבו התאזר כארי בכל התוקף והחוזק, והיה ברור לו שינצח הכל, ויעבור את כל הנסיונות, ויזכה לשוב עד ה' אלקיו. זוהי מצות התורה הקדושה שציוונו בקריאת שמע בוקר וערב "אשר אנכי מצוך היום", שבכל יום יקבל את התורה מחדש, וכאילו נולד כעת בלי שייכות לעברו, ואם לא יעשה כן, הוא הולך ודועך בקשר אל בוראו, וכוחותיו נחלשים, ואינו יכול להבין את התורה כראוי ולמצוא את רצון יוצרו, אך כאשר מתאמץ בכל פעם לשכוח לגמרי מכל העבר, ולהיות כבריה חדשה ממש, הוא מקבל כחות חדשים כימי נעוריו, ומחזק את הקשר והנאמנות לתורה ולה' יתברך, ויכול להתבונן כראוי בעמקי התורה הקדושה, ולחפש בה את רצונו יתברך כמטמונים, עד שיקנה דעת אלקים.

המאמר ערך מתוך שיעוריו של מו"ר גאון ישראל שליט"א

בעת שמחפש את רצון בוראו, הוא נולד מחדש בארץ החיים

לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך, תורתנו הקדושה היא הוראת דרך לכל בר ישראל, וכאן ה' יתברך מדבר לכל יהודי שמתעורר ללכת בדרך הקודש של האבות הקדושים, כי חייב כל אדם לומר מתי יגיעו מעשי למעשה אבותי אברהם יצחק ויעקב (תנא דבי אליהו רבה פכ"ה), שאף אם אי אפשר לנו להיות בדרגת האבות הקדושים, יכול כל אחד ממקומו לעבוד לה' בכל לבו, ולמצוא חן ולהעלות נחת רוח כמו המעשים של האבות הקדושים.

ובכל פעם שהאדם קם לעמוד על תכלית בריאתו, ולחיות חיי אמת לפני ה' יתברך, לחפש אחר רצון הבורא להתהלך לפניו ולהמליך אותו, בשעה זו מתחילים חיי האמיתיים בארץ החיים (כמ"ש בתהלים קטז, ט: אתהלך לפני ה' בארצות החיים), וה' ברוך הוא קורא לו לאמרו: "לך לך מארצך וגו'", כלומר, כדי שתצליח בעבודתך חפץ אני שתתחיל את חייך מחדש לגמרי, מבלי לחשוב כלל על מצבך בו אתה נמצא, ועל מעשיך וקורותיך, ועל מהותך ונשמתך, ובאופן כזה תוכל להתבונן בתורה מחדש בחיפוש רצוני ולעבוד עבודת הקודש לפני!

אל הארץ אשר אראך וגו", זוהי המשך הקריאה של ה' יתברך לכל יהודי, שהוא חלק אלוה ממעל, ויכול להתקרב אליו יתברך מכל מקום ובכל מצב,

¹ כי שלושה מחשבות מניאים את רוח האדם מלהתקרב לה': א. מצבו בו הוא נמצא, שרואה אצלו הרבה רצונות גשמיים, ומדמה שאלו הם באמת רצונותיו ושאינו רצון אמיתי לקדושה ולא מאמין שיזכה להתהלך לפני ה' יתברך. ב. קורות חייו, שעברו עליו שנים הרבה עם עליות ומכשולות, עד שנדמה לו שה' יתברך לא חפץ שיתקרב אליו, ואין לו תקוה שישגי את דרך עץ החיים. או שחושב שהוא כבר בא בימים, ומדמה שאין לו תקוה למצוא את דרך ה'. ג. המחשבה על מהותו ונשמתו, שחושב שלא זכה לנשמה קדושה או ייחוס מיוחד, ואינו בר מעלה, שיוכל לזכות לקירבה אל הבורא ולהתהלך לפניו יתברך כמו שיזכו הצדיקים. וזהו "לך לך מארצך" לומר שתחדש שכלך ודעתך לגמרי, כאילו נולדת כעת ממש, ותשכח מכל רצונותיך וממצבך הקודם, שבעבורם נדמה לך שאתה שקוע בארציות. "וממולדתך", מכל קורותיך מיום הולדתך. "מבית אביך", שרואה אתה עצמך כנשמה פחותה בשורשה. ותזכור מה שאמרתי לאברהם אבינו, אחרי שבעים וחמש שנים שלא זכה להגיע אל הר המוריה מקום המקדש, שיקום להתחיל הכל מחדש לגמרי. וזה סימן לכל יהודי, שגם הוא יכול להיות כמו אברהם אבינו, שנוול מתרח שיהיה ראש לעושי האילים, וקם ונתחדש מתוך אמונה שיזכה לבוא עד ה' אלקיו, וה' יתברך מצא לבבו נאמן וזכר עמו ברית לדורות.



דרך חכמים

נערך ע"י המשפיע הגאון הרב שלום פרקש שליט"א

שביבו אור מתוך שיעוריו הליכותיו ודרכו בקודש של רבינו הגאון הינוקא שליט"א

פניני דרך-התחדשות

מאת הגאון הרב ישראל משה שליט"א



התחדשות מכח עבודת השירה והניגון

"חדשים לבקרים רבה אמונתך", זוהי התחדשות האדם והבריאה מכח השירה, שהיא שלימות עבודת ה' יתברך, וכמו שהיו הלויים משוררים על הקרבן, שתהיה עבודת ה' בשמחה וברננה (זוה"ק ח"ג דף ט), והשירה היתה מביאה כפרה וטהרה (ע' בירושלמי פסחים פ"ד ה"א). זוהי תכלית התורה והעבודה, שמתוכם ישיג האדם הכרה באמונת הבורא וגדולתו, ורוב טובו, וידע להעריך את הטוב, ולצאת מכפיות הטובה, ויקום ויהלל וישבח את ה' על כל דבר ודבר, מתוך נקודת לבבו.

וכמו שאמרו באותיות דרבי עקיבא: "אמר הקב"ה, אפתח לשון ופה לישראל בדברי תורה, כדי שישבחו את שמי בכל יום ויום, שאלמלא שירה וזמרה שישראל אומרים לפני בכל יום לא בראתי עולמי, ואפילו ישראל שכל העולם כולו נברא בשבילך לא בראתי אלא בשביל שירה, שנאמר עם זו יצרתי לי תהלתי יספורו" (ישעיה מג).

שיעוריו של מוריני ורבינו במשך השנים, היו פותחים וגם מסיימים בשירי קודש וניגוני דביקות, באיחוד הלבבות של כל המשתתפים. כי בעבודת הקודש של השירה לה' יתברך, יש כמה עניינים: א. פתיחת הלב לפני ה', שעל ידי שעוסקים בניגון של קדושה מתוך שמחה, נפתח הלב, וזוכה האדם לשפלות והכנעה, ויכול להזכר בכל מעשיו וענייניו שעשה בעולם, ולבא מזה לבושה ולב נשבר לפני ה' יתברך, ומסתלקת ממנו הגאווה, ואז לימוד התורה הוא מתוך מידות טובות וענווה. ב. לבטל רקיעי שוא. כי על ידי דיבורי בטלים או אסורים ח"ו, נעשים מסכים המבדילים את האדם ממנו יתברך, ואינו יכול לפעול שתפלתו ולימוד תורתו יתקבלו כראוי, ומכח ניגון קודש המושך את הלב, אפשר לשבר כל המסכים ורקיעי השוא שנבראו בעולם, ובודאי שלא שייך שאדם ידבר כל הדברים שיעלו על ליבו, ומיד יכנס אל הקודש, אלא נכון לעשות חציצה, מכח הנגינה והשירה שהם עסק אחר דבר שלא כדרך העולם, שאין האדם שר דברים בטלים, ולכן מניגוני קודש נעשה כעין חציצה, וזה תועלת להכנס לעסק לימוד התורה הקדושה מתוך שמחה והתחדשות, כאילו הוא לומד בפה חדש עם שכל חדש וגוף חדש.

ג. דביקות האדם ביוצרו, וזה שייך אחרי לימוד התורה, שקנה דעת אלקים, וכעת משתמש עם הדעת לדבוק ברצון קונו, ולכן מבואר באותיות דרבי עקיבא שם, שהשירה והשבח להשי"ת הם תכלית לימוד התורה. בשיעור בשנת תשס"ט, הוסיף מוריני ורבינו לבאר במעלת עסק השירה, שמבואר בספרים (השל"ה בשלח תורה אור ד. מהר"ם גלאנטי בשם זוה"ק כ"י, חסדי אבות להגר"ח פ"א מי"ב) שישנם שתי קליפות ליל"ת. ומחל"ת, הראשונה היא מה שכל העולם שקוע בה, והיא הטומאה של העצבות והיללה, והשניה היא הוללות שמצד הסטרא אחרא. ולהכניע את הקפילה ראשונה, צריך לעסוק בדמעות והכנעת הלב, ולהכניע את השניה צריך לעסוק בשמחה של מצוה בשירה ורננה. [וכאשר ישראל שמחים במצוות בשירי ושבח, לילי"ת חושבת שזו שירה מצד מחל"ת, ואז הם נלחמים זה בזה, ויש מנוחה לישראל, שהתפילות שלהם יעלו לרצון. משל לאדם שהלך ביער וראה אריה מתקרב, והביט לצד השני וראה שיש גם דוב שמתקרב כנגדו, מה עשה, טיפס על העץ, וזרק אבן על ראש האריה, וכך חשב האריה שהדוב זרק את האבן, והלך לנקום בו, ובעוד שהם טרודים במלחמתם, ירד מהעץ וברח לביתו בשלום].

בכל עת שעוסק בנגינה ושירה, נעשה עת רצון ויכול לפעול לפני ה' יתברך מה שצריך. אך עיקר המעלה, כאשר מתקבצים רבים ביחד ועוסקים בנגינה לכבוד הבורא ב"ה בששון ושמחה וטוב לבב, שיש לזה תוקף עצום מאד, ומשברים את הקליפות מן הלב, ומתגלה האחדות, עד שאפשר להמשיך כל מעיינות הטהרה העליונים. וקולות הניגון של כולם הולכים ומצטרפים כאחד, וזוכים לשמוע את התורה בשמחה ובהבנה כראוי. וישנם דינים שתלויים בשמים שהמיתוק שלהם הוא בעת שיושבים העולם ועוסקים בנגינה. כעת העולם נמצאים בקליפת יללה, ושרויים בהרגשת חסרון ועצב, אך לעתיד לבא היללה תתהפך להללויה, וכולם יהללו את ה', שזוהי תכלית כל הבריאה. וכל הניגונים שהיו מימות עולם, הם רק הכנה והקדמה לניגון שיתעורר לעתיד לבוא, שנאמר "שירו לה' שיר חדש" בעת שתהיה התגלות חכמת ה' בבריאה, וישמע ניגון גדול, ויצא מכל הניגונים קישוטי אמונה, ובתקיעת השופר יתעוררו כולם לשוב לה' יתברך ולעבודו שכם אחד, ויוכלו לחזות בנועם ה' ובגדולתו יתברך.

ודבר מסוגל מאד, לנגן ניגונים שנגנו גדולים וצדיקים, כי הקולות והניגונים שהיו יוצאים מפיהם היו נשמעים בכל העולמות העליונים, והיו עושים נחת רוח לפני ה' יתברך, מאחר שפנו תמיד רק לה' יתברך וזעקו אליו, ולכן הקול שלהם לבד שהיה זך וטהור יכל לפעול ישועות ונפלאות, ובעת שמנגנים ניגונים אלו, מתעורר הנחת רוח שהעלו ממעשיהם הטובים.

א. מיסודות האמונה, להאמין ולידע שהאדם והבריאה מתחדשים בכל רגע, ולכן ביד האדם להתנקות ברגע אחד מכל העבר. אלא שבחטא אדם הראשון נכנסה קליפה בדעת, ומחמתה נשכחה האמונה של חידוש מעשה בראשית. והתיקון לזה הוא על ידי שימוש חכמים והבנת דבריהם, שמכח קדושתם אפשר להסיר כל הקליפות של קלקולי הדעת, כי הם זכו לטהרה כלפני החטא הראשון, שאז היה רק רצון אחד לדבוק בבורא ב"ה.

ב. אברהם אבינו נלחם בפגמי האמונה שנמשכו מהחטא הראשון, ושיבר את הרצונות והפך הכל לרצון אחד שהוא רצון הבורא, ופעל להמשיך את גילוי רחמי ה' יתברך, ובזה הציל את העולם כולו מאבדון (שכמעט נטמעו כולם באפיקורסות), ואחריו באו יצחק ויעקב וכו', ופעלו להמשיך את הרצון הזה, עד שנתגלה בבית המקדש, ששם יכלו להרגיש התחדשות וחיות מהקדושה, ומאז שנחרב בית המקדש נעשה פירוד ופגם ברצונות, ומרגישים ריחוק ופירוד.

ג. בכל יהודי יש חלק מאברהם אבינו, שיצא מכל הארציות ומהקליפה של האנוכיות (שכל אדם חי סביב עצמו וחושב שאם הוא שמח כל הבריאה צריכה לשמוח, ואם הוא בצער נכון לראות רע בכל הבריאה), וחשב על הכלל, ולכן הבורא ב"ה נישא אותו עד שזכה להיות מרכבה לשכינה. וצריך האדם למצוא חלק זה בתוכו, שניח רצון עצמו ויחשוב על הכלל.

ד. תכלית הבריאה שכל אדם ישיג הכנעה ויגיע לביטול לרצון יוצרו, וכל הסיבות המתגלגלים על האדם, הם להביאו לביטול הישות שמשקע בה ומרגיש שהוא עיקר כל הבריאה.

ה. על ידי שהאדם מכניע את עצמו לבורא יתברך, הוא מרפא את תחלואי נפשו, כי מכח הביטול וההכנעה הוא מבין שהכל מאת ה' יתברך, והוא עצמו לא פעל דבר. ובזה גם יש לו מנוחה ממדת הדין, כי כל זמן שחשב שהוא פעל ועשה, מתעורר כנגדו קטרוג, שהוא גם פעל ועשה עשרת מונים בחלק של הסטרא אחרא.

ו. בזמן האדם שקוע בעצבות ובמרירות על מצבו, ירכז את מחשבתו ברחמים של ה', ובזה יאיר את עיניו ויחדש את חייו. ויתבונן שכל מציאות וקיום וכל פרט וענין, הם נמשכים רק מרחמי ה' יתברך שמרחם עליו ומכין סיבות להיטיב איתו.

ז. כאשר רוצה להתקדם בעבודת ה', ורואה שאין לו מנוחה, יניח את מצב טהרת נפשו בצד, ולא יתעסק כעת בזה, וידע שה' אוהבו ושמח בו גם במצבו זה וחפץ שכעת יעבוד אותו כך, ומה שמוטל עליו כעת הוא רק שלא יכנס לעבודת ה' עם ההתבוננות שהיתה לו עד כה, אלא יתחיל שכל והתבוננות חדשה.

אברהם הסתתר בבית שם ונח

בסדר הדורות (שנת ב' אלפים) הביא מספר הישר (סוף פ' נח), שנמרוד ביקש אחר אברהם להורגו, והתחבא בבית נח ושם בנו, ובשנת 2000 שנה בדיוק לבריאת העולם היה אברהם אבינו בן נ"ב שנים, ואז יצא אברהם מביתם של שם ונח אביו לקראת ארץ כנען.

גדול כח האב לברך את בניו

"ונברכו בך כל משפחות האדמה". ופירש רש"י, אדם אומר לבנו תהא כאברהם. וכתב הרמ"ד וואלי (פ' לך): גם זה מכוון אל סודו, כי אין ברכה יותר מעולה מן האב לבנו, כמו שיהיה צינור מלא ברכת ה' להמשיך בטובו לכל הבריות.

רמז הקב"ה לאברהם על ברכת כהנים

במיוחס ליונתן פירש על הפסוק "ואברכה מברכך וגו'", ואברך את הכהנים שפורסים ידיהם בתפילה ומברכים את בנך ובלעם שמקלל אותם, אקלל ויהרגוהו לפי חרב".

הטעם שקרא תרח לבנו 'אברם'

כתב בספר הישר (פ' נח) שתרח בן נחור היה שר צבא נמרוד, והיה גדול מאד בימים ההם בעיני המלך ובעיני כל עבדיו, ויאהבוהו המלך והשרים וינשאוהו מאד, ויקח תרח אשה ושמה אמתלאי בת כרנבו, ותרח בן שבעים שנה בלדת איתה וכו', ויקרא את שם בנו הנולד לו אברם, לאמר כי הרימו המלך בימים ההם, וינשאוהו מעל כל השרים אשר איתו.

אברהם אבינו חיבר ספרים וחילקם לרבים

כתב הרמב"ם (הל' ע"ז פ"א ה"ג): וכיון שהיו העם מתקבצין אליו ושואלין לו על דבריו, היה מודיע לכל אחד ואחד כפי דעתו עד שיחזירוהו לדרך האמת, עד שנתקבצו אליו אלפים ורבותות והם מאנשי בית אברהם ושתל בלבם העיקר הגדול הזה. וחיבר בו ספרים והודיעו ליצחק בנו, וישב יצחק מלמד ומזהיר, ויצחק הודיע ליעקב ומינהו ללמד, וישב מלמד ומחזיק כל הנלוים אליו, ויעקב אבינו לימד לבניו וכו'. ע"כ.

ומבואר שחיבר אברהם אבינו ספרים על אמונה ותורה, והם עברו מדור לדור עד בניו של יעקב והלאה. וכבר אמרו רבותינו ז"ל (ע"ז י"ד): שמסכת עבודה זרה של אברהם אבינו היה בה 400 פרקים. וכתב רבינו יהודה החסיד (ס' גימ' פ' חיי שרה): "ארבע מאות שקל", גימטריא פרקים, שמסכת ע"ז של אברהם אבינו ארבע מאות פרקים יש בה, לפי שארץ ישראל ד' מאות פרסה, ועל כל פרסה ופרסה העמידו עבודה זרה. וכתב רבינו יהונתן מלוניל (שבועות יח. מדפה"ה): שהיה להם ספר תורה של שבע מצות, שהיה מחובר בידם לפרש בהם משפטיהם והלכותיהם.

מקום מוצאו של אליעזר עבד אברהם

מובא בפרקי דרבי אליעזר (פרק טז), שכיון שניצול ויצא אברהם מאור כשדים באו כל גדולי הדור ליתן לו מתנות, ולקח נמרוד עבדו אליעזר ונתנו לו לעבד עולם, וכשגמל חסד ליצחק, הוציאו אברהם לחירות. ונתן לו הקב"ה שכרו בעולם הזה וקיימו למלך והוא עוג מלך הבשן. [ובאלפא ביתא דבן סירא (אות כ) איתא, אליעזר עבד אברהם הוא בנו של חם בן נח, וכששמע קללת אביו, מסר עצמו לאברהם והיה צדיק, והוא בגן עדן].

שלושה או ארבעה דברים בפרשה ארעו בפסח

א. שרה נלקחה לבית פרעה בפסח. ב. מלחמת המלכים היתה בליל פסח. ג. וברית בין הבתרים היתה בפסח. ד. ויש אומרים שהמלאכים באו לאברהם אבינו בערב הפסח (ב"ר מה, יב) או בפסח, (ע"ר"ה יא. ובתוס' שם ממכילתא. וכו"ב בחת"ס פסחים מו: בשם כמה מדרשים), וי"א שבפסח נמול אברהם (שכל טוב בראשית יז, כא).

רמז ומקור לנתינת שם לילד ביום שנימול

כתב הרוקח בסידורו (עמ' תשכח. ברכות המילה) כשם שאברהם נקרא כן משעת מילתו, כן קוראים לילד את שמו בשעה שנימול. [וזה שכתוב "ויקרא את שם אדם ביום הבראם" אר"ם בגימ' תר"ה (כי מ' סתומה הוא ת"ה), וכשניצול ז' מצות הרי תר"ב, ונולד מהול הרי תר"ג, לכן נאמר ביום הבראם הברא"ם אותיות אברה"ם שנברא מהול כאברהם שמל].

קפיצת הדרך וענני כבוד לאברהם אבינו

אמר הקב"ה לאברהם "לך לך מארצך אל הארץ אשר אראך" ולא ידע אברהם איזו היא, ואם כן קשה איך כיוון את דרכו אל ארץ כנען כמו שכתוב "ויצאו ללכת ארצה כנען". ובעל הטורים כתב שתיבת 'אראך' בגימטריה 'בעננים', לרמז שהיו עננים הולכים לפני אברהם ומכוונים אותו לארץ ישראל. ומקורו בספר גימטריאות לרבינו יהודה החסיד (עניינים שונים ס"י שמ).

ובשפתי כהן כתב, שקפצה לו הדרך ומצא עצמו בארץ ישראל, שהרי לעבדו אליעזר קפצה הארץ, כל שכן שתקפוץ הדרך לרבו אברהם. גם בספר מגלה צפונות לבעל השבט מוסר כתב שתיכף שיצאו ללכת, מיד הגיעו לארץ כנען. וכן כתב גם בספר אגרא דכלה (יב, ה).

אברהם אבינו נמשח בשמן המשחה, ולכן היה פטור

מכבוד הורים

מובא במדרש (ב"ר לט, ז) שפטור השי"ת לאברהם ממצות כיבוד אב ואם, ואמר לו לך מארצך, והניח את תרח אביו לבדו. וטעמו של דבר יש לבאר על פי דברי רבי יהונתן אייבשיץ בספר תפארת יהונתן (אמור), שלמד בדברי המדרש (ב"ר לט, ו. מט, ט. ויק"ר י, א) שנמשח אברהם אבינו בשמן המשחה, לכן נעשה כבריה חדשה, ולא היתה לו שייכות עם אביו ואמו, וכמו כהן גדול שאינו נטמא לאביו ואמו. ומקור הדברים במדרש (ויק"ר כו, ח): והכהן גדול, גדלו משל אחיו, שאם היה אדם קצר ונתמנה כהן גדול או מלך, נעשה ארוך, לפי שבשעה שהיה נמשח בשמן המשחה נעשה משובח מכל אחיו. ובילקוט (תהלים רמז תשנ) מובא, שע"י שמן המשחה, נעשה נאה וניכר מכל אחיו. וע"י שמן המשחה נעשה "בריה חדשה" (ע"ש). הובא בילקוט חדש, אהרן וכל הכהנים, אות מד) ואין להקשות מהיכן היה אז שמן המשחה, שהרי משה הכינו במדבר, כי בשפתי כהן (פ' וישלח) כתב שיעקב קיבל מן השמים פך שמן, שבו יצק על האבן ששם מראשותיו, וזה הפך של שמן המשחה, ובו נמשחו המלכים וכו', וע' בקב הישר (סימן צו).

אברהם החיה את הבתרים לאחר שניתחם

"ויבתר אתם בתוך ויתן איש בתרו לקראת רעהו ואת הצפר לא בתר. וירד העיט על הפגרים וישב אתם אברם". ובפ' רבינו סעדיה גאון על התורה, הביא מדונש בשם רב סעדיה גאון, שאחר ששחטם וניתחם והפרידם, נפח בהם אברהם רוח וחזרו לחיים, וזה היה סימן לגאולת ישראל ממצרים וצאתם משם ברכוש גדול שיתן בהם הקב"ה טל תחיה להחיותם.

אברהם לא התפלל על שרה שתיפקד מפני שהוא

כתפילת שוא

"ותאמר שרי וגו' חמסי עליך". פירש רש"י, כשהתפללת להקב"ה מה נתן לי ואנכי הולך עירי, לא התפללת אלא עליך, והיה לך להתפלל על שנינו והייתי אני נפקדת עמך. וכתב בחי' הגרי"ז עה"ת (פ' לך לך), שהטעם שלא התפלל עליה, לפי מה שלמדנו (ע' רמב"ם ברכות י, כב) שכל תפילה על בריאה חדשה הרי היא תפילת שוא, שלא שייך כלל להתפלל על זה. וכיון שכתוב ביבמות (סד): שרה אמנו אילנית היתה, שאפילו בית ולד אין לה, משמע שאינה יכולה להוליד כלל. אם כן כדי שתוכל להוליד צריך היה לברוא אצלה בריאה חדשה, ועל זה לא שייך תפלה. ורק אצל אברהם שלא היה העיכוב אלא מחמת הזקנה, שהוא שינוי ולא בריאה חדשה, היה שייך תפילה.

בימי אברהם אבינו היו מברכים ברכת הזן

כתב המב"ט בספר בית אלוקים (שער היסודות פרק סא): אפילו מימות אברהם אבינו ע"ה היו יכולים לומר כל נוסח ברכת המזון שלנו [עם הפסוקים, נותן לחם לכל בשר כי לעולם חסדו, ופותח את ידך וגו', שהם מספר תהלים], שהוא נטע אש"ל בבאר שבע ויקרא שם בשם ה', וכמו שאמרו רז"ל שאברהם אבינו קיים כל התורה ואפילו עירובי תבשילין, ובכלל כל התורה הזאת הוא ידיעת אלו הפסוקים ואחרים שבספרי הנביאים והכתובים, וכמו שידע הוא ובניו כל התורה כולה ידע גם כן מה שבנביאים ובכתובים הנכללים בה, וכבר אמרו חז"ל על יעקב אבינו שביקש לגלות הקץ ונסתלקה שכינה ממנו אמר שמא יש פסול בכך וענו כולם ביחד ואמרו שמע ישראל אתה אבינו ישראל כי אנחנו מאמינים כי ה' אלהינו ה' אחד, אז ענה הוא ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, מכאן אנו למדים שהיה מקובל ושגור בפיהם מפי אבותיהם עד אברהם אבינו ע"ה פסוק שכתוב במשנה תורה שמע ישראל וגו'.

האם אברהם אבינו היה צריך למול גם את עוג מלך הבשן

לכאורה כיון שעוג נשבע לנח שיהיה עבדו ועבד בניו לעולם, אם כן הוא בכלל עבדי אברהם [שאברהם הוא יורש של הבנויה מנח, וכמו שבגדי אדם הראשון עברו בירושה אליו ולא לשאר הצאצאים]. וזה לשון הזוהר הקדוש (חוקת, דף קפד): עוג נתדבק באברהם ומאנשי ביתו היה, ומה שנאמר כשנמול אברהם "וכל אנשי ביתו וגו' נמולו אתו", זהו עוג שנמול על ידי אברהם וקבל את ברית קדש, וכיון שראה עוג שישאל מתקרבנים אליו, אמר הרי ודאי אני הקדמתי זכות המילה שעומדת להם (כי הוא נמול עוד לפני יצחק אבינו), וזכות זו שם כנגדו לבטוח בו ולחונם בישראל. באותה השעה נתיירא משה, אמר איך אוכל לעקור את הרושם שרשם אברהם וכו'. ובמסכת סופרים (פכ"א ה"ט) ופרקי דרבי אליעזר (פרק ט"ז) מובא שאליעזר עבד אברהם הוא עוג מלך הבשן [ויש מפרשים שכל מלך הבשן היה שמו עוג, ובתקופה מסוימת אליעזר היה מלך שלהם].

איך אברהם אבינו ע"ה נימול והלא ערל פסול למול

א. יש אומרים שנימול ע"י שם בן נח שנולד מהול. ב. ויש אומרים שהשי"ת סייע לו. ג. שהיה אברהם כישראל שהוא ערל באונס, כגון מי שלא נימול מפני שמתו אחיו מחמת מילה, שכשר למול (ש"ע יו"ד סי' רסד). ד. ויש מפרשים שהם שני עניינים הבאים כאחד, שנעשה מהול וגם נגמרה המילה בבית אחת [בשם ר"י חבון הגר"ז בריידא].

מִמֶּנּוּ, עַל יְדֵי זֶה חוּזֵר כָּל הַכְּבוֹד לְמֶלֶךְ הַכְּבוֹד.

וּבְלִשׁוֹנוֹ הַנִּפְלֵא שֶׁל רַבְּנוּ שְׁלִיט"א:
הַבּוֹרֵא ב"ה לֹא נָתַן לְשׁוֹם נִבְרָא בְּעוֹלָם כְּבוֹד כְּדִי שִׁיתְכַבֵּד בְּעַצְמוֹ, הַבּוֹרֵא ב"ה לֹא נָתַן מַלְכוּת לְשׁוֹם נִבְרָא שֶׁבְּעוֹלָם כְּדִי שִׁיקַח אֶת הַמַּלְכוּת לְעַצְמוֹ, אֲלֵא כְּדִי שִׁיחְזִיר הַכְּבוֹד לְמִי שֶׁהַכְּבוֹד שָׁלוּ. שִׁיחְזִיר אֶת הַמַּלְכוּת לְמִי שֶׁהַמַּלְכוּת שָׁלוּ, לְמֶלֶךְ הַכְּבוֹד. לְמֶלֶךְ מַלְכֵי הַמַּלְכִּים.

אַבְרָהָם אָבִינוּ ע"ה הָיָה בְּדוּק כְּזֶה. כָּל כְּבוֹד שֶׁקָּבַל הָיָה מִחְזִירוֹ לַבּוֹרֵא. וְכִּי הָיָה מִתְרַבֵּה כְּבוֹד שְׁמַיִם. אַבְרָהָם אָבִינוּ ע"ה הָיָה כָּל מַעֲיָנו לְפָרְסָם אֶת כְּבוֹד ה' בְּעוֹלָם! וְלָכֵן רָצָה שֶׁשִּׁכְרוּ יְהִי הַרְבֵּה, שֶׁהָעֵשֶׂר וְהַכְּבוֹד יְהִיו בְּרַבּוּי וּבְשִׁטְפֵּעַ - כִּי כִּי יְהִי כְּבוֹד ה' בְּרַבּוּי וּבְשִׁטְפֵּעַ, עַל יְדֵי שִׁיחְזִיר אֶת הַכָּל לַבּוֹרֵא, וְגַם עַל יְדֵי שֶׁאֲנָשִׁים יִרְאוּ שְׁמִי שֶׁעוֹשֶׂה רְצוֹנוֹ ית' וּמֵאֲמִין בו, בְּכוֹחָהּ שֶׁל אֲמוּנָה זוֹ לְהַבְטִיחַ שִׁפְעַ וּבְרָכָה. לֹא לְעַצְמוֹ דָּאָג אַבְרָהָם, לְכַבֵּד שְׁמַיִם דָּאָג! וְאָנוּ?...

מהנעשה והנשמע

להלן תיעודים מהשבוע האחרון.

לפני מספר ימים הגיע הגאון הגדול הרב מרדכי אדרת שליט"א מגדולי רבני ניו יורק לפגישה עם רבינו הגאון הינוקא שליט"א, הרבנים שוחחו בניהם בענייני השעה וטובת הכלל. להלן תיעוד מהשיחה בין הגדולים.



עם הגאון הגדול הרה"ג יששכר מאיר מזוז שליט"א



כמו כן תיעוד של הראב"ד הגאון הגדול הרה"ג יששכר מאיר מזוז שליט"א רבה של רמת אשכול בירושלים משרידי דור דעה אשר עולה מידי זמן אל הקודש אל רבינו הגאון הינוקא שליט"א להשתעשע עימו בדברי תורה ולהתיעץ עימו בענייני השעה וטובת הכלל.

כן נצפה בשבוע שעבר הגאון הגדול הרה"ג פנחס זביחי שליט"א מח"ס שו"ת עטרת פז שמגיע למעונו של רבינו ומשוחח עימו בדברי תורה.



עם הגאון הגדול הרה"ג פנחס זביחי שליט"א



עם הגאון הגדול הרה"ג מרדכי אדרת שליט"א

